

ΧΟΡΟΙ ΗΜΑΘΙΩΤΙΚΩΝ ΠΙΕΡΙΩΝ⁽¹⁾

**Γράφει ο
Γιάννης Τσιαμήτρος
εκπ/κός-
χοροδιδάσκαλος**

Τα χορευτικά μοτίβα στην περιοχή είναι αυτά του γνωστού συρτού καλαματιανού, του συρτού στα τρία,

ενός τοπικού σβαρνιστού (έτσι τον ονομάζω με 7 κινήσεις), ενός τοπικού πίσω μπρος (επίσης έτσι τον ονομάζω με 8 κινήσεις), των Πασχαλιάτικων χορών, ενός τοπικού τσάμικου και διαφόρων πηδηχτών χορών, όπως το Τσουρναβίτικου, η Περιστερούδα, η Πατρώνα, η Αναγνώσταινα, ο Πετεινός, ο Κυνηγός, το Τσανάκαλε, η Καραγκούνα κλπ, οι οποίοι μοιάζουν με τους Μακεδονικούς χορούς.

Ειδικά στους γρήγορους χορούς οι άνδρες κάνουν καθίσματα και στροφές, τις λεγόμενες «φούρλες», και δεν λείπουν βέβαια και τα γρήγορα χασάπικα. Οι χορευτικοί σχηματισμοί στις διάφορες τελετουργικές εκδηλώσεις, στο Δωδεκήμερο, στις Αποκριές, στο Πάσχα, στους γάμους και στα πανηγύρια είναι ο κύκλος με τους άνδρες μπροστά κατά ηλικία και μετά τις γυναίκες, οι διπλοί χοροί με τους άνδρες από μέσα και τις γυναίκες από έξω, και οι Πασχαλιάτικοι θηλικωτοί, διπλοί πλεχτοί, και καγκελωτοί χοροί. Στους Πασχαλιάτικούς χορούς προτιμείται ο χορός στα πέντε (έτσι τον ονομάζω), με πέντε κινήσεις (ξεκίνημα με το αριστερό πόδι και σταμάτημα πάλι με το αριστερό). Οι χοροί 'στα πέντε', 'στα τρία', 'πίσω μπρος' και 'σβαρνιστός' προτιμώνται στους τελετουργικούς χορούς για όλα τα τραγούδια (δεν έχουμε, δηλαδή, κάποιο συγκεκριμένο τραγούδι να χορεύεται με συγκεκριμένο χορό. Το τραγούδι θα το χορέψουν όπως το ξεκινήσει ο πρώτος: Η 'στα τρία' ή 'σβαρνιστό' ή 'πίσω μπρος' ή 'στα πέντε'. Η μόνη διαφορά είναι ότι ο χορός 'στα πέντε' προτιμείται στους πασχαλιάτικους χορούς, όπως είπαμε προηγούμενα.

Θα αναλύσουμε παρακάτω τους χορούς, που παρουσιάζουν περισσότερο ενδιαφέρον και ιδιαιτερότητα με μια απλή κατηγοριοποίηση έτσι, ώστε να καταλάβουν όχι μόνο οι ειδικοί αλλά και ο απλός αναγνώστης. Οι χοροί δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία, στηρίζονται περισσότερο στα τραγούδια. Θα πρέπει να τονίσουμε πάλι ότι οι τελετουργικοί χοροί συνήθως δεν συνοδεύονται από την γκάιντα γιατί κυριαρχεί το τραγούδι. Όταν αναφέρομε έναν χορό κοσμικό, εννοούμε του γλεντιού για διασκέδαση. Είναι αυτονόητο ότι οι

χοροί 'συρτός στα τρία', 'συρτός καλαματιανός', 'Μενούσης' και 'γρήγορος χασάπικος' δεν θα αναφερθούν.

Τσουρναβίτικου (κοσμικό-τελετουργικό). Χορεύεται σε όλες τις περιστάσεις (κοσμικό-τελετουργικό) σε όλα τα χωριά αλλά περισσότερο στα Ριζώματα. Είναι μια όμορφη οργανική μελωδία, ο ρυθμός είναι 2/4 και κινητικά μοιάζει με το Ραίκιο της Κ. Μακεδονίας.

Περιστερούδα (κοσμικό-τελετουργικό). Επίσης χορεύεται σε όλα τα χωριά, είναι σε ρυθμό 2/4 και η χορευτική φράση (χορός) μοιάζει με τους Μακεδονικούς χορούς Μπέλλα Ολυμπία και Λισσάβω. Η μελωδία έχει τραγούδι που το θέμα του το βρίσκουμε σε πολλά μέρη της Μακεδονίας, ιδιαίτερα στα χωριά των Γρεβενών. Την ίδια χορευτική φράση την βλέπουμε στο Δάσκιο με άλλη μελωδία (Πετεινός).

Καραγκούνα και Κυνηγός (κοσμικά-τελετουργικά). Χορεύονται σε όλα τα χωριά, όπως περίπου το Τσουρναβίτικου, όμως υπάρχει μια διαφορά στον βηματισμό που μοιάζει λίγο με το χορό της Δημητρούλας από το Ρουμλούκι. (Ρουμλούκι εννοούμε τα χωριά που βρίσκονται στον κάμπο του Ν. Ημαθίας με βάση τα μεγαλύτερα χωριά όπως η Αλεξάνδρεια, η Μελέκη και το Μακροχώρι). Και οι δύο χοροί είναι σε ρυθμό 2/4 και η Καραγκούνα χορεύεται περισσότερο στην Σφηκιά. Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι η Σφηκιά είναι περισσότερο επηρεασμένη από το Ρουμλούκι και τον κάμπο λόγω μεγαλύτερης γεινιάσης με αυτό.

Αναγνώσταινα (κοσμικό-τελετουργικό 2/4). Χορεύεται περισσότερο στα Ριζώματα σαν το Τσουρναβίτικου με την μόνη διαφορά ότι γίνονται 4 παραπάνω κινήσεις προς τα πίσω αριστερά στο βήμα του Τσουρναβίτικου.

Πατρώνα (7/8 κοσμικό-τελετουργικό). Χορεύεται περισσότερο στο Δάσκιο. Λένε πως το χορό αυτό τον πήρανε από το χωριό Αγία Κυριακή (Σκούλιαρη). Πάντως έχει την ίδια κίνηση περίπου με το γνωστό Πατρούνινο της Κ. Μακεδονίας με την διαφορά ότι έχει άλλο ύψος και ο ρυθμός του δεν είναι σε 11/8 αλλά σε 7/8 (του γνωστού συρτού καλαματιανού). Πρέπει να τονίσουμε ότι στα ορεινά Πιέρια δεν συναντούμε Μακεδονικούς ρυθμούς του τύπου Ραίκου ή Σίρι σίρι ή Παναγιώτας (7/16), Πουσιπνίτσας (15/16) και Πατρώνας ή Στάγγαινας ή Μαρίας (11/16).

Τσανάκαλε (2/4 κοσμικό-τελετουργικό). Τσανάκαλε είναι η Μάδυτος στον Ελλήσποντο. Αρκετοί χοροί Ελληνικοί έχουν Τούρκικα ονόματα και αυτό είναι λογικό και προφανές λόγω της μακροχρόνιας Τουρκοκρατίας. Μάλλον το όνομα το πήρε από ομώνυμο χορό της περιοχής γύρω από την Βέροια στον κάμπο. Χορεύεται περισσότερο στην Σφηκιά και μοιάζει με τον συρτό στα τρία με τη μόνη διαφορά που αντί για έξη κινήσεις εδώ συναντούμε δέκα κινήσεις από τις οποίες οι τέσσερις είναι άρσεις των ποδιών. Προτιμείται από του άντρες περισσότερο.

Του Κατσιάμπα (7/8 κοσμικό-τελετουργικό). Χορεύεται περισσότερο στα Ριζώματα. Συνοδεύεται από το ομώνυμο τραγούδι που αναφέρεται στον μακεδονομάχο Κατσιάμπα του Ρουμλουκιού. Μοιάζει με τον συρτό Καλαματιανό με την διαφορά ότι προστίθενται άλλες τέσσερις κινήσεις προς τα πίσω αριστερά μετά το 12άρι του γνωστού καλαματιανού συρτού. Κάνοντας μια παρένθεση εδώ, επισημαίνουμε ότι ο συρτός Καλαματιανός δεν προέρχεται από την Καλαμάτα. Είναι ο γνωστός Πανελληνιος

συρτός χορός σε 7/8, ρυθμός που δεν είναι τίποτε άλλο από τον αρχαίο επίτριτο. Απλώς ονομάστηκε έτσι λόγω του θέματος του τραγουδιού (μαντήλι καλαματιανό).

(Απόσπασμα από το υπό έκδοση βιβλίο του Τσιαμήτρου Ιωάννη με τίτλο «Λαογραφία-Παράδοση Ημαθιωτικών Πιερικών»)

Ε Π

Στις 6
4.00 €
Αλεξάνδ
ΠΑΤΕΝΙ
οφειλέτη
Φρανσέ
έκτασης
χωριού
εμβαδού
αχυρών
πρώτης

**.Ε.
ΗΣ
ΠΙΟΥ
ΑΙΩΝ
ΠΙΔΗ)
290
225**